

SLOVENSKI

GOSPODAR.

Podučiven list za slovensko ljudstvo.

„Poduk v gospodarstvu bogati deželo.“

Izhaja vsaki četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom
na celo leto . 3 fl.
„ pol leta . 1 fl. 50 k.
„ 1/4 . — fl. 80 k.
Brez pošiljanja na dom
za celo leto . 2 fl. 50 k.
„ pol leta . 1 fl. 30 k.
„ 1/4 . — fl. 62 k.
Posamezni listi se dobijo pri knjigarju Novaku na velikem trgu za 5 k.

Naročnino sprejema vredništvo v Mariboru.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi ne prijemajo.

Oznanila se prijemajo, plača za vrstico je 10 k. in za kolek 30 k.

Štv. 5.

V Mariboru 30. januarja 1868.

Tečaj II.

Slovence puščeni v sekovski vladikovini treba je ~~rešiti~~ *ponemčeviti*.

Razkaz učilniškega stana sekovske vladikovine javlja od minolega leta, da so bile tudi tri ljudske učilnice, v katerih se je podučevalo v nemškem in slovenskem jeziku. Lepa hvala za odkritosrčnost, veseli nas, da smo pozvedeli iz uradnih podatkov, kako je z našimi slovenskimi bratovi v sekovski vladikovini vziroma na poduk v učilnicah, kako se skrbi za njih dušni in narodni razvoj; toda iz vsega sporočila moli grozno debelo konjsko kopito, tlačee Slovence. Navlaš sem 1860. leta prepotoval težavni pot po vsi slovensko-nemški granici počeni vrh Sobote tujam do Radgone, in še odonod na Prekmursko, kder mejašijo Slovenci z Nemci, na tenko preiskavši in razgledavši jezične razmere in mejo, svojim si tedaj pravico o tej zadevi pregovoriti. Vzemimo si to stvar točno na muho. Radgonska župa ima razve v mestu živioh Slovencev pet čisto slovenskih, prece obljudjenih vesnic onkraj Mure, in se zovejo: Gorica, Dedonci, Zankovci, Žetinci in Poterna; za te bivalce je v Radgoni vsako nedeljo in svetek posebna božja služba z slovensko propovedjo v neki kapeli. Prilicila bi se jim tudi slovenska učilnica, kajti inaiči ne glede na napredek v drugih predmetih, krščanski nauk nima stalne podloge, in če že jim se ne privošči slovenska učilnica, pravico imajo konči na slovensko-nemško, tedaj e n a. Vapače, župnikovina više Radgone tekraj Mure šteje 6—800 Slovencev, kar sem pozvedel iz ust dolga leta ondi kaplanujočega častnega duhovnika, za te je slovenska propoved samo vsako mlado nedeljo, inda pa se jim prebira samo blagovestje. 800 Slovencev ima pravico na slovensko-nemško učilnico, kar je dolžen priznati vsak pravičnik, tedaj dve. O Cmureku molčimo, ki samo včasih posluži Slovincem s propovedjo v naši besedi. Župa Marija snežnica je na pol slovenska, na pol pa nemška, po takem brez vsega prigovora slovensko-nemška učilnica, tedaj tri. Špielfeld šteje še obilno Slovencev, tedaj četiri. Vernož opustimo, čeravno še ondi životari prece našincev. Gomilica je proti našemu kraju slovenska in se večkrat propoveda v naščini, tedaj pet. Luče imajo dobro polovico Slovencev, le dve vesnici ste nemški, vendar že ondi mnogo let učiteljuje trdi Nemeec in učilnica je po krivičnem sevsema nemška, da si je poprej bil dekan po rodu Slovenec in sedanji ravno tako, tedaj šest. O Armežu se ne zmenimo, ker je samo šest hramov slovenskih, pred 60 leti je bila ves Mlačje povse slovenska, sedaj čisto nemška; vidišli zatirani Slovenec, kaj opraviti erkev in učilnica. Bog si ga vedi, kako je sv. Duh se pridružil Sekovi, češ, da ga ni volja v Maribor se nagibati, ki je brez iznimke slovenska župa, tedaj sedem. Tak isto Kaplja, tedaj osem. Pri sv. Lovrencu više Ivnika se samo blagovestje prebira Slovincem, pa menda dvakrat na leto propoveda, inaiči pa so ti Slovenci v nemar puščeni. — Po tem dakle sodi vsak razumnik poštenjak, koliko dobrot uživajo našinci, naj menje 8—10 nemško-slovenskih učilnic bi morali zahtevati, tri pa so; tako barantajo naši nemški sosedje, boje se menda, da ponemčeni učenci slišajoči včasih kako slovensko besedo, ktera jim je mnogokrat v vsakdenjem življenju potrebna, bi se strupno z njo okužili. Vse tamo meri, da si brže bolje ponemčijo še onih 14—15 tisoč Slovencev, ktere je krivični razvod 1850. l. določujoči mejo med slovenskim in nemškim jezikom, privrgel graškemu okrožju. Bi li tako ostalo, še en zarod in vse bi pogoltnol nenasiitliv živelj tevtovski; smemo li je darovati? ako bi

bili Iskariotovi bratje, inaiči nikakor, vsaj smo jih že preveliko množino darovali za nehvaležnost, trdna polovica sekovščanov so ponemčeni našinci. Mali ostanek si hočemo in moramo rešiti, k čemur nam je pot prilieno odprt. Rimska stolica je 20. velikega travna 1857. l. dovolila preselitev vladiškega sedeža labodskega v Maribor; dne 22. vinotoka 1858. l. so se zbrali knezi in vladike sekovski, krški in labodski v Solnogradu, da bi se posvetovali s prvostolnikom, kda in kako se imajo zvršiti papeževe odloke. Šest toček se je ustanovilo in podpisalo, med temi druga govori o meji med sekovsko in labodsko vladikovino, ter omenja, da novo omejenje ne zadovalja labodski vladikovini, ker pa se ni dalo dognati primernejše, pribranjen je popravek poznejši dobi. V prestavi se rečena točka tako-le glasi: „Med vladikovinama sekovsko in labodsko naj veljajo politiške meje okrožij graškega in mariborskega, dokler se ne bode mogel dognati prilicnejši popravek, dolžnost obeh redništev pa bode, premenivši obvezanost župniško med nekterimi bivalci, kder potreba nanese, vzajemno popraviti nastavšo nepravilnost.“ Odtod ide dolžnost labodskemu redništvu, sekovsko gotovo ne stari početka soče v dobičku, na skorem stopiti v pogovor in razpravo s sekovskim stolništvom, ter naročito zahtevati prisvoj slovenskih sekovskih mejašev do slednje duše, nevarnost je v odlogu, zamudek nekoliko let in oni Slovenci spreminejo utopljeni v nemških učilnicah. Preveč smo darovali, in več ne smemo, kar pa je našega, nam gotovo rado povrne premodro in pravično vladništvo sekovsko. Nikar se ne prezir, da je novo omejenje labodske vladikovine storjeno ravno zbog jezičnih razmer, in nikakor ni bila volja preblagega prvostolnika solnograškega in rimske stolice, da se v preustrojstvu notranjo-avstrijskih vladikovin več tisoč Slovencev vrže nemštvu v žrelo. Za pet ran božjih prosimo tedaj v vsem spoštovanju in dostojnosti prečestno kn. vl. redništvo labodsko, da hitro in brez odlaganja v roke vzeme toliko važno delo, inaiči je zguba neogibljiva in odgovornost nemo-goča. Kdor za svoje in sicer za domačine skrbi nima, hujši je od nevernika, ter je vero zatajil.

V Halozah meseca prosinca 1868.

Gospodarske stvari.

O hrastju.

(Konec.)

Kmetje in posestniki gozdov! Ali še bote dalje križema roke držali? Ali vam še sedaj niso se oči odprle z majhnim lahkim trudom tolikega premoženja si ustanoviti? — Sram naj bo vsakega lenuha kakor je širok in dolg, ako se še sedaj pri tako obilnem prizoru ni zdramil, in brž tako lahkega dela lotil! — Pobere naj se v sive pečine, in se vleče tam na medvedovo svojo nemarno kožo, da se nahrea in svojega dremovca enkrat do grla zavzije! — Tak ni vreden naše mile rodovitne zemlje, ako še se sedaj izgovarja: „Saj ga ne bom dočakal!“ ali pa: „Mene že zdrži!“ — Šmenc! zakaj pa otroke na svet spravljajš, ako ti ni mar za blagostan, niti za lastno niti za bližnjega srečo!? — Nevolje in malopridnosti je tako zadosti ja veliko preveč na svetu. — Tudi drugi se nedočakajo, pa vendar storijo, da niso suhe veje in prazni požeruhi na velikem drevesu človeškega rodu. — O da bi bili predniki priloznost imeli, tako hudobno zapravljati svoje gozde in zlasti hrastje, že zdavnej bi odklenkalo nekemu pijancu in vragljivemu neumnemu gospodarju!

Zato še enkrat kličem: zdramite se Slovenci! oskrbujte umno svoje gozde, zasajajte marljivo želod in mlade hrastiče v primernih krajih, ter podučujte svoje sinove in hčere s „Slovenskim Gospodarjem“, „Novicami“ in knjigami od slav. družbe sv. Mohora izhajajočimi; tako se vi stariši in gospodarji, pa tudi vaši otroki in družina veliko koristnega po naj krajši poti naučite, in to za par forintov, koje si lahko pritrgate in v to obrnete, ako se skozi leto parkrat krème ognete. — Le na tak način se bo vam in vašim otrokom, vnukom vašim pa naj bolje godilo, koji bodo tudi za 100 let druge poti hodili in spet novih skrbi imeli, kakor jih mi sedaj imamo. Vse to nas uči povestnica in lastna skušnja. Jaz sam sem se večidel iz slav. „Novic“ umnejega gospodarstva naučil, iz kojih sem si nad 20 let vedno skrbno nauke nabiral in zapamtoval, kar mi sedaj izvrstno služi v raznih gospodarstvenih rečeh. Zato pa tudi z veseljem vskliknem „Novicam“: Bog plati! Tak isto bote tudi vi gospodarji zlasti pa vaši otroki, kojih še veliko čaka, ko se bodo prepričali prekorednih dobrot naukov iz njih pridobljenih: „Bog jim plati izrekli.“ „Slovenski Gospodar“, ki v Mariboru izhaja, velja na celo leto s poštnino vred: 3 for.; „Novice“ pa, koje v Ljubljani izhajajo; 4 for. 20 kr. s poštnino vred na celo leto. Družba sv. Mohora vam je pa tako znana.

Franjo Jančar, kaplan v Negovi.

Navodi k narodnemu gospodarstvu.

Del II.

1. Razgledavši si na kratko kapital, blago ali robo, došli smo do opravka, ktereга ž njo imamo, namreč do dela, obdelovanja, delovanja, obrtnije ali industrije; imenujemo pa to kakoršno koli delovanje in poslovanje, po katerem se kakošna veljava ali veljavni izdelek stvari.

2. Promotrujemo različne izdelke in pridelke, ktere si nastvarjamo in s kterimi se pečamo, vidimo, da naše delovanje ali industrija je trojna: kmet n. p. gnoji, orje in obseje polje in po rasti se je zrak, gnoj solena luč in toplota, dež i. d. prestvarilo po določeni razmeri v žilo, len in druge takšne pridelke: tukaj se še prvotne drobine v različne stvari premenjajo: delovanje ali industrija ta promenja robi prvotno obliko. Tkalec pa tke prejo v platno, mizar zdela deske v mizo; črevljar načini iz usnja čevlje; tukaj se sobrana robina oblika promenja. Trgovec, ki robo prevaža, bodi si po cestah ali po morju, ji niti prvotne ne sobrane oblike ne promenja, temoč spravlja jo od enega mesta na drugo kakoršno je dobil: tukaj delovanje robi mesto promenja. A da to trojno delovanje po zadnji svrhi imenujemo, po tem imamo: kmetijstvo, rokodelstvo in trgovino.

3. To trojno delovanje pa mora neobhodno biti v vedni zvezi, eno je drugemu žive potrebe; če bi prenehalo kmetijstvo; smo brez živeža; preneha rokodelstvo; smo brez obleke in krova; mine trgovina: male nam je koristi kmetijstvo in rokodelstvo, t. j. nobeno ne more brez drugega izhajati.

4. Po navedenih stavkih pa vidimo kako krivično in napačno je, če se ktera vrsta tega trojnega delovanja ali industrije zanemarja, prezira ali zavida: ena vrsta je sama po sebi tako častna in vredna kakor druga; ker je enako potrebna in koristna; in kakor so vse medsobno si enako potrebne, morajo se tudi za medsoben vspeh in srečo enako podpirati in častiti. Dobro je društvu, deželi in narodu, kder se po teh pravilih ravna.

5. Svaha delovanja je izdelke in pridelke izdelovati in pripravljati; vspeh in dobiček je pa na tem ležeč, koliko stvari da stvarimo: naša namera in težnja tedaj je in biti mora, naše delovanje vedno kar mogoče plodno storiti in se plodnega dela poprijeti, ktero nam trud naplača. Plodnost našega dela je različna: n. p. nekega kmeta stoji vagan žita enega dne delo: plodnost jegovega dela je en vagan žita na den, jegov sosed pa pridelava v dveh dneh en vagan žita; plodnost tega dela je tedaj pol vagona na den. Ali, kteri črevljar načini na den ene čevlje: plodnost jegovega dela so eni črevlji na den; drugi pa, ki na den dva para čevljev sošije: mu je delo plodno za dva para čevljev.

6. Potem je očividno, da kolikor bolj plodno je delo, toliko bolje je za delavca in za celo družbo. Jaz imam ravno tako veliko njivo kakor moj sosed, imam ž njo ravno toliko dela in še več, pa on dobi s svoje 20 vaganov žita pri tem ko jaz le 10, ker na moji je zemlja slaba. Tukaj je sose-

dovo delo polovico plodnejše kakor moje, ali jaz sem polovico dela več potrošil za eno in isto stvar: razlika med rodovitno in nerodovitno zemljo je tedaj enaka razliki dela, kakor se tega več ali manj za eno in isto stvar potroši.

7. Ravno takšna razmera je pri drugem delovanju: nekdo bi hotel žagati z ročno žago od kakošnega ploha si desek, koliko si jih more na den nažagati? A kdo drugi ima žago na vodo ali vapor, ne bode li ta sto in sto krat več desek pri manjšem trudu nažagal? Nekdo prede z rokami brez kolovrata, drugi pa ima zato kolovrat a tretji mašino za predenje: ne naprede li drugi več kot prvi in tretji sopet sto krat več kot prejšnja oba? — Kolikor je zato delo bolj plodno, toliko boljše je za delavca samega in za človeško društvo obče: delavec dobi za večje število izdelkov več plače in društvo kupuje stvari po nižji ceni.

(Dalje prihodnjič.)

Dopisi.

Iz Zagreba. — č. —. (Naši poslanci v državnem svetovalstvu, pa še nekaj.) V lanskem zasedanju državnega svetovalstva revidiral se je februarski statut, in postavili za Cislajtanijo temeljni zakoni. Nemški časniki, se ve da iz svojega gledišča, nazivajo ta revidirani februarski statut: ustav, in temeljne zakone: magnam chartam libertatum. Mi Slovenci in sploh Slovani mislimo o tem drugače. Kar mi Slovenci hočemo, to smo jasno in glasno izjavili in razložili pred sedmimi leti v tistej peticiji, ki so jo leta 1861. naši poslanci na Dunaj nesli, in ki jo je nas do dvadeset tisoč na broju podpisalo. Dan danas imamo ustav in temeljne zakone, ali ne v enem ne v drugem se ne najde ne trohica naših že pred sedmimi leti izraženih zahtev. Dokler se drugi slovenski program postavil ne bo, velja še zmiraj tisti od leta 1861. Ali na ta naš program so naši poslanci celo pozabili! In ravno v lanskem zasedanju državnega svetovalstva bilo je na mestu, da bi bil kdo božji naših poslancev na naš narodni program, na naše zahteve zavrnil, in posebno na prvo točko s prstom pokazal, v kterej smo zahtevali, da se vse slovenske pokrajine zedinijo v eno upravno telo! — To se ni zgodilo. Zakaj ne? na to naj naši poslanci sami odgovore. Naša naj večja slabost leži v tem, da se moramo kakor vojska, ki je okol in okol od sovražnika obdana, na vse strani v bran postaviti, in tako naše sile na atome razcepiti. Zedinjenje tedaj v eno upravno telo, v eno kronovino, v eno Slovenijo, t. j. narodna celokupnost, ta je, ki nam je naj popreje in pred vsim drugim potrebna. In še le stoječi na tem temelju, se moremo dalje pogajati, popreje pa nikakor ne. Naši poslanci pa o tem, kar je prvi pogoj našega bitja, kar je naš alfa in naš omega, t. j. o narodnej celokupnosti še čmrknoli niso! Kdor pa to ne stori, kar je izražena volja celega naroda, kdor se za to ne poteguje, kar narod zahteva, ta ne zaslučuje, več lepo ime narodnega zastopnika; in ta se ne sme čuditi in zavzemati, če mu potem narod hrbet obrne.

Kaj pa so vendar delali naši poslanci na Dunaju? V ustavu in v temeljnih zakonih se zastoj išče sled jihovega sodelovanja. Kar in kakor so drugi stvar uredili, taka je, primetbe naših poslancev niso obveljale; pa tudi ne ena ne, ne naj manjša ne. Slovenska frazeologija ima za tako brezvezno delovanje izraze kakor: vodo vrtati, rakom živžgati, bob v steno metali in še druge. Naši poslanci tedaj, kar se ustava in temeljnih zakonov tiče, niso nič napravili, pa tudi nič potrli: oni niso nič popravili, pa tudi nič pokvarili. Če bi bili naši poslanci med tem, ko so v državnem svetovalstvu sedeli, raje doma v zapečku čubeli, ter si zobe trebili, bolje bi bilo. Da so oni za ali proti glasovali, vse ena, ustav in temeljni zakoni bi bili takožni kakoršni so, nič bolji, pa tudi nič slabiji. Tukaj v Zagrebu sem moral večkrat slišati: kaj nek delajo naši poslanci v državnem svetovalstvu, domu naj grede domu, če so pametni! Naj se v bračo Čehe ogledajo, pa naj ne bodo sami sebi na ruglo in drugim za tarčo! Ali saj naj narodno celokupnost postavijo za pogoj svojega sedenja v državnem svetovalstvu!

Pa če bi še bila sloga bila in zastopnost med njimi! Hajdide! Ali tako smo imeli pred seboj grdo sliko razdora in nesloge, ki nobene discipline ne pozna. Naš Lovro je vse storil, kar se je dalo, da slovenski klub skupaj drži, na čast mu bilo! pa on se je proti vetrenjačam boril. Hrvaški pregovor lepo pravi: složna brača svaki dan blaguju, nesložna ni na božič. Naj to naši poslanci ne pozabe.

Tistim, ki so proti ustavu glasovali, naj jim bo, če ravno bi bolje bilo, da so doma ostali; al tistim, ki so za ustav glasovali, tistim bi pač nekaj rekel. Gospod Luka Svetec je v Novicah na dolgo in na široko obrazložil, zakaj je on za ustav glasoval. Iz njegovih razlogov se vidi, da se je on federativnega načela odpovedal. S svojim glasovanjem za revidirani februarški statut, je dvalizem pripoznal, je pripoznal tisto načelo, ki nas Slovane v Avstriji na zid pritiska s svojim glasovanjem za, je nam smrtno osodo podpisal. Jegovi razlogi so sicer lepi, so krasni, še celo logični so, al načelni niso; ž njimi se slovanska solidarnost podira ne pa podpira. Naj bo ustav v socialnem obziru svobodoumen kolikor hoče, če pa v političnem obziru našo narodnost ne zagotavlja, ne maramo zanj, ravno kakor ne marajo Irci za angleški parlament, in za angleško po celem svetu hvaljeno svobodo. Naši poslanci, ki so za ustav glasovali, ti so slovenski magjaroni, jaz jim bolje slike in prilike ne vem. In taki ljudi še zahtevajo, naj narod jim kot prvim zaupa!

Kaj bi pa o Dr. Klunu rekel?! Naš narod, kadar sebičnega človeka označujati hoče, pravi: kuzla ne laja za celo ves, ampak za kost. Gospod dr. Klun ni govoril za naš narod, ampak za sebe, za kost, in res razumeli so ga, in dali so mu jo, bog mu jo blagoslovi! Ž njim je naš račun za zmiraj gotov. Naši materi Novicam se imamo zahvaliti, da smo mesto Deschmana dobili pristojni nadomestek dr. Kluna. Saj so ga le one tako nad vse zvezde hvalile, tako lepo priporočevale in ko nekega slovenskega enfant terrible opisovale! Pa tolažimo se s narodnim pregovorom, kateri pravi: kjer mati tepejo, tam špeh raste. Bodemo le videli, kako se bodemo na tak način kaj odebelili in stolstili.

K koncu pa še nekaj. Na moj zadnji dopis so Novice tako kriknole in viknole, da se je koj poznalo, da sem jim bil do živcev prišel. Psovati ne znam, ker v takej školi nisem nikdar bil. Jaz tukaj samo to opetovano konstatiram, da se v pisarnicah, ki pod kranjskim deželnim odborom stoje, nemški uraduje, saj do naj novejšega časa. Če pa ni taka, naj Novice to dokažejo, pa sine ira et studio; in naj bodo prepričane, da bodo to vest vsi, ki se za obveljavo našega jezika potegujejo, z naj večim veseljem sprejeli. Za ta dokaz je pa treba naravnost izreči: 1. da so vsi uradniki slovenskemu jeziku v besedi in v pismu popolnoma zmožni; *) 2. da se vročbeni zapisnik (Einreichungs-Protokoll) slovenski piše; 3. da je notranja služba vsa slovenska; in 4. da je dopisovanje s strankami in z oblastmi, (tako zvana zvonajna služba) brez iznimke slovenska. Dokler Novice to izrekle ne bodo, ostanem pri svojej izreki, da kranjski deželni odbor nemški uraduje.

Iz štajarskega posavja 20. januarja. Grozna nesreča se je snoči pripetila na železni tiri med Vidmom in Breščami, ktera spet kaže, kako nepredvidni so nekteri ljudje z železnicami. Kakor je zmiraj slaba navada, šel je iz svoje gorice po železni cesti proti domu pošten kmet in srenjski odbornik Jancz Volčanjšek iz Obrežja, Artičke fare in srenje, ter nesel 4 barivčke za tedenske delavce. Poštni vlak iz Zidanega mosta je prihrupel za njim, ker pa je 50 letni možek že bil nekaj glušen, ga ni od daleč slišal. Namenil je žežati naprej, ker se zavoljo vode v jarkih ni mogel izogniti lahko do šrajng, pa stare noge niso bile dovolj krepke železnemu konju utji. Omotica ga je prijela od velikega hrupa in padel je nesrečnik pod hlapon ki mu je hrbet, križce in rebra grozno raztrgal. Ko je vstrani obležal so došli ljudje na njegovo vpitje, in ko so ga proti domu peljali je čez eno uro po dogodbi sklenol časno življenje nesrečni starček. Jegova žena nič dobrega ni nekak čutila in slutila, mu je šla na proti, ter dospela ravno k ti nesrečni zgodbi. — Naj bi se vendar ljudje bolj varovali nesreče pri železnicah, naj bi ne hodili in postopali tako predrzno po tiri hlapon in divje moči, ali saj varno se dovolj zgođej izogibali.

Kar drugi splošni stan zdravja zadeva ni kaj veselo, hud nahod in kašelj kakor kuga ljudi od hiše do hiše trpinči in tudi močno vmirajo; kajti zrak je že več časa jako mehke, čaden in nezdrav; megla nam zakriva rumeno solnce.

Za denarje tudi ni kaj dobro, ker se pridelki slabo prodajajo posebnje pa vino slabo ceno ima. Veliko temu škodujejo domači tovarniki.

*) Slovencem na Hrvaškem službujočim rožce ne cveto, bodejo morali prej ali slej iti od nemila do nedraga, od kamena do kamena od hiše do hiše. Vsak narod skrbi za svoje, kako če bi imeli mi za to zastopnosti. Vred.

Naše politično življenje na deželi še dozdej ni prehudo. Bolj grenko je po mestih in večih selih, ki se je kak nemškutarski rogovilež vgnjezdil, kateri hoče apostol zveličavne, opične kulture biti. — Takošni ljudje od same lenobe drugega ne vedo kaj početi, nego kvantati, hujskati in psovati. — Bog daj norcem pamet! — Naši sosedje brati Hrvati so tudi neko v celo drugo strugo zašli (?); z madžaronijo je tudi puntanje do kršanstva jim se vlezlo in je grda, ostudna dogodba na pokopališču samomorca gotovo le sad judovskega, krivoverskega šuntanja.

Nemška lista: „Grazer Volksblatt“ in „Neue Geisel“ se jako nahajata pri nas. Vrlo se obnašata za verozakonske pravice; nadjamo se, da tudi ne bota prezrla narodne ravnopravnosti, in gotovo bode vsak pošten Slovenec in Nемец ta lista podpiral, ki sta s tem tla podrla grdim klafarskim listom ki ne poznajo drugega nego svojo židovsko mošnjo. — Z Bogom! Bič.

Iz Vertojbe pod Gorico. Sree nam igra veselja i radosti čitajočim po raznih časnikih, kako mogočno se vzbuja po vsem slovenskem svetu narodna zavest. Upati je, da se duhomorne okove, s katerimi je nemila osoda tudi nas tukaj na laškej meji v narodnih zadevah žalibog predolgo tesnila in trla, razbijejo, ter bode vsakdo z veseljem in pogumom klical: „Da sem slovenske krvi, to je meni ponos!“

Kakor v mnogih posočkih selih, vtemeljilo se je tudi v našej sosesčini s pomočjo več domoljubov „kmečko čitališče,“ ki bode v zvezi z drugimi krepke jez proti proteženi povodnji od zahoda. Oprti na goreče rodoljubje naših poštenih vaščanov in nevtrudljivo delavnost na duhovnem in narodnem polju našega preč. g. vikarja smemo se z pravico nadjati, da se bode, zdaj sicer še šibko drevce od dne do dne bolj jačilo in krepilo, ter nam nekđaj vsim na radost bogat obrod doneslo. — Od č. gg. goriških bogoslovcev nam je došel jako obilen dar; poslali so nam 16 tečajev „Novic“ in več drugih manjših bukev. Izrekamo tem dobrim gospodom presrečno zahvalo, in vošimo srečen vspeh v njihovem prihodnjem stanu.

Nova in jako prostorna erkev, koje stalo smo vložili 12. avgusta prošlega l. je že pokrita.

Novoizvoljeni župan za Vertojbo, Bukvico in Ogersko je g. Al. Perozzi posestnik, bivši Šempeterski župan, s katerim si prav čestitamo, poznavši ga povsodi ljubljene in poštovanega domoljuba.

Jož. Repnikov.

Iz Suhora nad Metliko. Ob koncu mesca jan. — f —. Znano je, da so volitve v deželni zbor Zagrebački nevgodno iztekle za narodno stranko. Temu se čudil ne bo, kdor ve, kakovih sredstev se je poslužila vladna stranka, da je prodrila in zmago zadobila. Milo se človeku stori, kadar se sostane z kakim rodoljubom iz unod Kolpe in vidi, kako mu sree krvavi zavoljo nevgode, ktera je zadela drago mu domovino, in zavoljo vnebovpijočih krivic, ktere so se minole dni godile na Horvatskem. Nek dopisnik v „Novem Pozoru,“ opisovaje volitev na Klancu sklene svoj dopis z timile tužnimi besedami: „Sotla bistra! Sotla brza (hitra)! da ti vso svojo sreberno vodico pretvoriš (spremeniš) v gorke solzice, bi li mogla ž njimi oprati grdobo in črni obraz nekih stvari božjih, koje se zovejo ljudi?“ — Ni me volja, razkladati tukaj nasilstva, kakoršnim ne vem imena zadosti grdega, in so se godila pri zadnjih volitvah za deželni zbor v sosednji, sorodni nam deželi! Komur se hoče, jih lahko nabere celo rajdo v tučnih listih „Novega Pozora“ ob koncu pretečenega in o začetku tekočega leta; a lepo dogodbo redkega rodoljubja, ki je ni bilo brati po časnikih, naj tu sem postavim. Unkraj Kolpe na zvišanem kraju v znožju prijaznih vinskih goric stoji fara, v kateri rodoljubni župnik že veliko let pase svojo verno čedo. Dva, tri strelaje od erkve in duhovnije naprej stoji grad, v katerem biva poštena gospa, vidova, z svojo drago hčerko, udato (zaročeno) blagemu možu, domoljubnemu stotniku. Da taka vrla družina spoštuje in ljubi svojega duhovnega pastirja, ni treba pripovedovati. Gospa, vidova, pa ima brata, ki sicer visoko službo ima, a rodoljubja nima. Že 1848. leta je stal za madžarone, in kadar je zmagala narodna stranka, mu je šlo za glavo, in po njem bi bilo, da vrli župnik lastnega življenja zanj ne postavi, in ga na varni kraj ne spravi! O kako je takrat župnika, svojega rešitelja, zahvaloval, ter obetal, in se zaklinjal, da mu tega blagega djanja nikdar pozabil ne bo! Ali kaj se zgodi! Leto 1867 se proti koncu pomiče, volitve za državni zbor Zagrebački se vršijo, in uni madžaron je

med vladnimi kandidati ravno tistega kotara (okraja), v katerem župnik prebiva. Donese se župniku glas, da zdaj je priložni čas, gibati se in delati, ter si naprej pomagati do višje službe. A vrlemu možu je narod bolj pri sreč, nego visoka služba, in trdno stoji na narodni strani, ktera je v onem kotaru zmagala, ter poslala narodnega poslanca v zbor. To pa hvaležnega madžarona, padlega kandidata, tako silno razkači, da napiše svoji sestri v grad razljuteno pismo, v katerem z naj gršim grdenjem grdi gospoda župnika, in gospo, svojo sestro, roti in zavezuje, da se mora — hočeš ali nočeš — odpovedati ona in vsa jena družina prijateljstvu z gospodom župnikom, svojim duhovnim pastirjem. Črno pismo dojde, in, se ve, da neznano vžali vso grajščino, in to tem bolj, ker ima omenjeni kandidat, grajščakinje brat, še doto na grajščini, in bi jo vtegnol siloma terjati, ter z tim o sedajnih denarnih stiskah v veliko stisko spravi vse družino. To je bil zares goreč ogorek v slamnato streho; ali čuj in čudovaj se! z svojim možem, poštenim stotnikom vred se vzdigne mlada gospa, ter reče vidovi, svoji materi, in pravi: „Draga mama! da nam tudi grad propade, in v ljudske roke pride; tega ne storimo, da bi v sovraštvu živeli z župnikom, svojim dobrim gospodom!“ Kaj da bo storil razkačeni madžaron, in ali ga bo še pamet srečala ali ga ne bo, tega ne vem; to pa vem in povem: Dokler Hrvatska zemlja še ima takih rodoljubov, kakoršen je domoljubni župnik in poštena grajščina, dotlej Hrvatska ni še propadla! In ravno z tim tudi tolaži sebe in svoj narod v krasnem sestavku poprej omenjenega časnika mož bistre glave in blagega srca. Kadar bereš, kako da vrli rodoljub britko omiljuje svoj narod, svoj priprosti neuki (nevedni) narod, ki se je dal z silo preplašiti, z goljufijami preslepiti, z podkupljanjem omamiti, ter zapeljati v lastno nesrečo, ti je, kakor bi videl Zveličarja vsega otožnega na oljski gori sedeti, in ga slišal mlo žalovati nad nesrečnem mestom, ki ni spoznalo dneva svojega obiskovanja. A po tem tužnem omilovanju predragega mu naroda se srčno vzdigne kakor mož, kterege tudi naj bolj ljuta nesreča na tla ne podere, ter za nadaljno delavnost navdihuje in ohrabruje sebe in svoje rojake, in sklene z prelepimi besedami: „Ne, ni ne nadjačena idea (narodne stranke), ker je ona tako vzvišena, tako istinita, da se ni nadvladati ne more, nego je nadvladana sila ljudi; a sila je po svoji naravi premenljiva, in prelazi zdaj sem, zdaj kje. In ondi, kadar ne bodete nikakovega vidljivega znamenja od nas videli, prav ondi biti hoče rad (delavnost) naš naj intenzivnej. V katakombah se je nevidjeno, skrivno razvil in je odrastlo kršanstvo, da ves svet orosi z nebeško roso ljubavi (ljubezni) in prosvete. Poganska sleparija, sedeča na prestolu promožnih carov, morala se je razpliniti na traku božanske istine (na žarku božje resnice). Mir ljudem dobre volje!“

Novičar. Delegacije.

Cislajtanska delegacija je imela tri seje, v prvi je izvoljen g. Auersperg za predsednika in g. Blagatinsk-Kaisersfeld za podpredsednika oba rojena Slovenca, ktera vendar nemški mislita, izvolil se je po tem odbor od 5 članov, kateri bi naj napravil opravljeni red, v drugi seji je odbor opravljeni red predložil, kateri se je prijel, zatim so se volili perovodji in uredovavci. V tretji seji se je prvokrat čtel vladin predlog o predvdarku stroškov (budget) skupnih zadev za leto 1868 in se izvolil odbor od 21 članov, kateri ga naj pretrese in o svojem času o njem sporoči.

Ogerska delegacija je imela četiri seje v prvi je predsedoval Majlath in se je nekoliko besedovalo o odpovedanju poslanstva. V drugi je bil izvoljen za predsednika Somssich in Horvath za perovodja, zatim je bil voljen odbor od 7 članov, kateri bi naj napravil opravljeni red, in zadnjič je bilo skleneno, da se v oficielnih aktih delegacije naj imenujejo „Odposlana komisija za obravnavanje skupnih zadev. V tretji seji se je izdelan opravljeni red predložil in v četrti se je o njem začelo besedovati.

Zagrebski deželni zbor je že izvolil 12 poslancev za regnikolarno deputacijo, ktera se taki poda v Pešt. — Le hitro ovači zamudite!

— 19. t. m. je prišel v Prago novi minister Herbst poslovit se od prijateljev in nemško-politične stranke, kateri je bil vodja. Pri tej priliki so se bili namenili nemški vse-

učilišni dijaki mu napraviti baklado. Če ravno je g. minister že z Dunaja dal vedeti, da noče nobenih takih časti, ker je vedel, da to ne bi bilo Čehom všeč, nastalo je vendar mrzjenje med česko in nemško stranko. Sošlo se je više 3 tisoč ljudi, kateri so še se le po prijaznem nagovarjanju praškega župana dr. Klaudija razšli. Odhajajoči so pevali slovanske pesmi in tudi neko popotnico mrmraje, Beust — Beust.

— 21. t. m. je bila velika pojedina na čast ministra Herbst v nemški kasini, pri kateri priložnosti se je spet sošla velika množina ljudi in ker jih policija ni mogla razgnati, so došli žandari, vojaki pešci, konjiki in kanonirji s topovi in so zaprli vse ulice, ktere peljajo v široko ulico, kder stoji nemška kasina, in so iz te ulice ljudi z bajoneti stivali. Ljudstvo je vikalo pereat dualizem! pereat Beust! itd. — pevalo slovanske pesmi in se spet mirno razšlo.

— V Ipvavskem Križu se bode 16. februarja odprla čitavnica. Živela!

— Grof Auersperg predsednik tastranske delegacije, je Somssich-u predsedniki onestranske delegacije rekel, da se hoče delegacijama napraviti skupna velika pojedina. Na to mu Somssich odgori, da to ne more biti, ker neka stranka v Ogerski že tako zdaj ironično govori, da se delegacije samo zabavljajo, grejo od večerje do večerje in še celo nič ni čuti, da bi bile kaj napravile. Sklenola sta tedaj, da skupne pojedine ne bo, samo v klubih se bodo večkrat sošli da se — bolje spoznajo.

Tržna cena pretekli teden.

	V Varaždinu		V Mariboru		V Celju		V Ptujju	
	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.
Pšenice vagan (drevenka)	6	10	6	25	5	70	5	70
Rži	4	35	4	45	4	10	4	10
Ječmena	3	—	—	—	—	—	—	—
Ovsa	1	80	—	—	1	80	—	—
Turšice (kuruze) vagan	3	30	3	50	3	10	3	20
Ajde	3	—	—	—	2	70	2	90
Prosa	2	80	—	—	—	—	—	—
Krompirja	1	40	1	30	1	15	1	20
Govedine funt	—	19	—	24	—	25	—	25
Teletine	—	24	—	26	—	26	—	26
Svinjetine črsteve funt	—	28	—	24	—	25	—	24
Drv 36" trdih seženj (Klafter)	10	—	10	—	10	50	10	50
„ 18" „ „	—	—	5	40	—	—	—	—
„ 36" mehkih „	7	—	6	—	8	50	8	50
„ 18" „ „	—	—	3	15	—	—	—	—
Oglenja iz trdega lesa vagan	—	80	—	60	—	55	—	55
„ „ mehkega „ „	—	60	—	50	—	45	—	45
Sena cent	1	50	1	5	1	5	1	5
Slame cent v šopah	1	20	—	—	—	90	—	90
„ „ za steljo	1	—	—	65	—	70	—	70
Slanine (špeha) cent	40	—	33	—	—	33	—	—
Jajec, tri za	—	10	—	10	—	—	—	—

Cesarski zlat velja 5 fl. 74 kr. a. v.

Ažijo srebra 118.—

Narodno drž. posojilo 65.80.

Loterijine srečke.

V Trstu 22. januarja 1868: **4 52 31 47 22**

Prihodnje srečkanje je 5. februarja 1868.

Priporočba.

P. n. gospod gospodarjem, vrtnarjem in gospodinjam.

V moji novi špecarijski štacuni v Radgoni na velikem trgu pod lugekom se tudi letošnjo pomlad dobivajo sledeča črstva, kaljiva in celo zanesljiva semena: Zelino, ohratino (kelovo) kolorabino, karviolovo, retkvinno, (mesečne in zimске retkvi) špinačino, salatino, travino, detelino seme itd. Da so semena prava in dobra sem porok. Upaje, da bodo Slovenci svojega narodnega brata podpirali, se priporoča.

Venceslav Vanaus.

V Radgoni m. januarja 1868.

Listnica vredništva.

G. !?! Vaša dopisa dojdeta prihodnjič, če je Vam prav.